

JUNI 2026 · FOLKEVERSJON AV DEN ØKONOMISKE ANALYSEN AV HOLMESTRAND KOMMUNE

Hva skjer med pengene i Holmestrand?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Holmestrands økonomi fant. Og Holmestrand har en interessant tvist: kommunedirektøren kalte det «krisetid» da budsjettet ble lagt fram — men da regnskapet kom, var det blant de sterkeste på lenge.

17,5 %

så stor er sparekontoen målt mot årsinntekten — godt over snittet i landet. Holmestrand har spart godt opp av egne overskudd

+97 mill.

så mye gikk kommunen i pluss i 2025 — et solid overskudd, stikk i strid med «krisetid»-ordet fra budsjettforslaget

~101 %

men lånene tilsvarer mer enn en hel årsinntekt — og stiger. Det er den egentlige bekymringen bak den stramme driften

Tenk på kommunen som en husholdning: Holmestrand er en familie som nylig har slått seg sammen av tre — Hof, gamle Holmestrand og Sande — og som vokser raskt. Familien har ingen rik arv eller aksjeformue i ryggen, men har **spart opp en pen buffer av egne overskudd**, og har til og med en husregel om at sparekontoen aldri skal bli for tom. Samtidig har de tatt opp store lån for å bygge for alle de nye som flytter inn. Derfor holder de igjen på hverdagsutgiftene — eldreomsorg, skole, sosialhjelp — helt bevisst, selv om årets regnskap endte godt i pluss. Det er omtrent det som skjer i Holmestrand nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Holmestrand bruker mindre enn forventet på de store tjenestene — bevisst

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Holmestrands faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Eldreomsorg og hjemmetjenester	53 mill. mindre	Drives svært nøkternt — kommunens dypeste innstramming
Sosialhjelp m.m.	47 mill. mindre	Holdes stramt — langt under forventet
Administrasjon («byråkratiet»)	31 mill. mindre	Svært slank — men det har en bakside (se side 4)
Barnevern	18 mill. mindre	Under forventet — men tilsyn fant ingen lovbrudd
Grunnskole	0,4 mill. mindre	Omtrent på forventet nivå
Barnehage	7 mill. mer	Litt over forventet (lå like under året før)
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon, psykisk helse m.m.)	18 mill. mer	Over forventet — og det henger sammen med eldreomsorgen. Les neste side

Det gjennomgående: Holmestrand driver de store tjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier — eldreomsorg, sosialhjelp, administrasjon og barnevern ligger alle under forventet. Det er ikke tilfeldig: kommunestyret har bevisst vedtatt å gi tjenester «på et lavere nivå», og kommunens egen revisjon bekrefter at det skjer «på en forsvarlig måte». Spørsmålet er ikke om kommunen sløser — den gjør det motsatte — men hvor langt innstrammingen kan drives før kvaliteten merker det.

Regnestykket viser altså en **nøktern kommune**. De to områdene som ligger *over* forventet — helsetjenester og barnehage — er små i forhold. Helsetjenestene er det mest interessante: at de stiger samtidig som eldreomsorgen kuttes, er sannsynligvis to sider av samme sak. Det forklarer vi på neste side.

«Helhetlig innsats»: hjelp tidligere og hjemme — i stedet for sent og dyrt

Holmestrands signatursak er ikke et tall som stikker seg ut i feil retning, men en bevisst strategi: kommunen flytter hjelpen **nedover i «innsatstrappen»**. I stedet for å vente til noen trenger en dyr sykehjemsplass, satser kommunen på å hjelpe folk tidligere, hjemme, og med lettere tjenester. Fagfolk kaller det BEON — «beste effektive omsorgsnivå». Etter to kommunesammenslåinger samlet Holmestrand all tildeling av hjelp i ett felles kontor og fikk kommunestyret til å vedta at tjenester skal gis «på et lavere nivå».

- **Eldreomsorgen drives stadig strammere.** Avstanden til forventet behov økte fra 34 til 53 millioner på ett år. Det er kommunens dypeste innstramming.
- **Helsetjenestene vokser samtidig.** Forbruket på helsestasjon, forebygging og særlig rus og psykisk helse økte fra 3,5 til nesten 18 millioner over forventet. De to bevegelsene er som et **speilbilde**: pengene flyttes fra dyr omsorg sent i livet til billigere hjelp tidligere.
- **Kommunens egen revisjon bekrefter retningen.** Den fant «statistiske holdepunkter for at kommunen gir tjenester på et lavere nivå nå enn før» — og at det skjer «på en forsvarlig måte».

Kort sagt: Når Holmestrand bruker mindre enn forventet på eldreomsorg og mer på helsetjenester, er det ikke kaos — det er en plan. Tanken er at riktig hjelp til riktig tid blir både bedre for innbyggeren og billigere for kommunen. Det er en disiplinert modell, vedtatt politisk, ikke tilfeldige kutt.

Baksiden å følge med på: Holmestrand kommer godt ut totalt (blant de 15 % beste kommunene på en kjent rangering), men de områdene kommunen rangerer **svakest** på er nettopp skole, eldreomsorg og kultur. Stram drift gir lav kostnad — men kan også gi svakere kvalitet. Og sykefraværet blant kommunens ansatte (8,2 %) er høyere enn landssnittet, særlig i den hardt bemannede helse- og omsorgssektoren. Det er signaler om at innstramningen nærmer seg en grense.

Modellen er altså ikke sløsing snudd på hodet — den er nøktern drift med en innebygd risiko: hvor langt kan man stramme inn før de ansatte og kvaliteten merker det?

Solid sparekonto — men ingen rik arv, og stigende lån

17,5 %

sparekontoen («disposisjonsfondet») målt mot årsinntekten — godt over landssnittet, rundt 484 millioner kroner

+97 mill.

overskuddet i 2025 — sterkt, og grunnen til at sparekontoen har vokst seg så stor

~101 %

lånene tilsvarer mer enn en hel årsinntekt, og stiger — den reelle bekymringen bak den stramme driften

Her er den ærlige historien. Holmestrand *er* solid. Men det er en soliditet kommunen har jobbet seg til selv — ikke arvet.

En sparekonto bygd på egne overskudd

I motsetning til noen rike nabokommuner har Holmestrand **ingen aksjeformue eller «energifond»** i ryggen. Hele sparekontoen — rundt 484 millioner — er bygd opp av år med driftsoverskudd. Kommunen har til og med en selvpålagt husregel (vedtatt før Sande-sammenslåingen): sparekontoen skal alltid være minst 5 prosent av årsinntekten. Den regelen har kommunen overoppfyllt klart. Bufferen er altså reell og selvtjent — men **sårbar**: hvis overskuddene forsvinner, finnes det ingen formue å falle tilbake på. Det er nettopp derfor kommunedirektøren advarte mot å havne på statens «svartliste» (ROBEK) for kommuner med dårlig økonomi.

«Krisetid» i ord — overskudd i regnskapet

Da budsjettet for 2025–2028 ble lagt fram, brukte kommunedirektøren ordet **«krisetid»**, pekte på den voksende gjelden og høye renter, og foreslo å øke eiendomsskatten på bolig (fra 3 til 4 promille) og innføre den på næring. Men da regnskapet for 2025 kom, var det **solid pluss**: nesten 97 millioner i overskudd. Det er blitt et politisk stridstema — noen partier vil sette av penger til framtidig *reduksjon* av eiendomsskatten, mens andre mener regnskapet beviser at kommunen burde kutte den med en gang. Den egentlige bekymringen er ikke inntektene, men **gjelden**: lånene tilsvarer mer enn en hel årsinntekt og stiger, og kommunen har lavere frie inntekter per innbygger enn snittet. Det er det som tvinger fram den stramme driften.

Det ærlige bildet er verken «Holmestrand er i krise» eller «Holmestrand svømmer i penger». Det er en raskt voksende kommune med en solid, men selvtjent sparekonto uten formue i ryggen, med stigende gjeld, som derfor driver de store tjenestene bevisst stramt. «Krisetid»-ordet var et forsiktig budsjettssignal — ikke en beskrivelse av hvordan året faktisk endte.

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. I 2025 hadde Holmestrand et solid overskudd (**pluss** 3,5 %, nesten 97 millioner kroner) — godt over det anbefalte nivået. Det betyr at kommunen faktisk fikk noe til overs til sparing dette året.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Holmestrand: 17,5 % (rundt 484 millioner) — høyt. Men det er bygd opp av egne overskudd, ikke arvet, så det avhenger av at kommunen fortsetter å gå i pluss.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Holmestrand rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at kommunen driver det meste under forventet behov.

Innsatstrapp / BEON

Tanken om at hjelp skal gis på «beste effektive omsorgsnivå» — altså så tidlig og enkelt som forsvarlig, i stedet for å vente til behovet (og kostnaden) er stort. Holmestrand flytter bevisst tjenester nedover i denne trappen gjennom prosjektet «Helhetlig innsats».

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Holmestrands gjeld tilsvarer rundt 101 % av en hel årsinntekt — den stiger, og er en viktig grunn til at kommunen strammer inn.

ROBEK

Statens «svarteliste» for kommuner med økonomisk ubalanse. Havner en kommune her, mister den en del av sin frihet til å bestemme over egen økonomi. Kommunedirektøren advarte mot dette — men 2025-resultatet gjorde at Holmestrand ikke er i nærheten.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Holmestrand har den, og kommunedirektøren foreslo å øke den. Etter det sterke 2025-resultatet er det nå politisk strid om den heller bør ned.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Holmestrands egne budsjetter og medieomtale av regnskapet, statlige tilsyn og kommunerevisjonens rapporter (forvaltningsrevisjon og risikovurdering). Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil. Noen forklaringer — særlig på sosialhjelp og barnehage — mangler en egen Holmestrand-kilde, og det sier den tekniske rapporten ærlig fra om.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det kan være bevisst, nøktern drift. Og det betyr ikke at noe er «sløsing» der det koster mer. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hvor grensen går for hvor langt innstrammingen kan drives.